

Nivelvaiheohjauksen
käsikirja

Nivelvaiheohjauksen käsikirja

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen asiantuntijat ovat mallintaneet ja kehittäneet toimintamalleja nivelvaiheisiin eri koulutusasteiden sekä verkostojen välille. Yhdessä hyväksytyt toimintamallit on koottu nivelvaiheohjauksen käsikirjaksi helpottamaan alueen eri toimijoiden välistä yhteistyötä. Toimintaamme ohjaavat asiaankuuluvat lait ja asetukset.

Nivelvaiheysteistyön tavoitteet

- Jokainen peruskoulunsa päättävä nuori saa paikan toiselta asteelta, lisäopetuksesta, toiselle asteelle valmistavasta koulutuksesta, oppisopimuskoulutuksesta, työpajasta tai muulla tavoin.
- Hakija saa riittävästi tietoa erilaisista koulutusvaihtoehdoista.
- Hakija ohjataan hakeutumaan hänelle parhaiten soveltuvaan koulutukseen.
- Toimiva yhteistyö mahdollistaa nuorta aktivoivan ja osallistavan ohjauksen.
- Mahdollistaa nuorelle yksilöllisen ja kokonaisvaltaisen tuen, jonka tavoitteena on edistää nuoren omaa elämänhallintaa.



TIEDONSIIRTO

Nivelvaiheohjauksessa on keskeistä opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirto perusopetuksesta toiselle asteelle. Tiedot siirretään nivelvaiheen tiedonsiirtolomakkeen, HOJKS:n tai oppimissuunnitelmien avulla. Lomake täytetään erityisen tuen oppilaista sekä tehostetun ja yleisen tuen vaiheen oppilaista, joiden tietojen siirtymisen katsotaan edistävän opiskelun aloittamista toisella asteella.

Mikäli tiedonsiirtolomake sisältää oppilashuollollista tietoa, siinä on oltava huoltajien allekirjoitukset ja tiedonsiirtolupa. Perusopetuksesta lähetetään tiedonsiirtolomakkeet toisen asteen oppilaitosten nimetyille vastuhenkilöille lukuvuoden aloituspäivään 20.8. mennessä.

| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|---|---|---|
| TIEDONSIIRTO | | |
| <ul style="list-style-type: none">Nivelvaiheen tiedonsiirto9.-luokkalaisten tiedonsiirtolomake toiselle asteelle <p>Opintojen aloitusvaiheen ohjaustointiminta</p> <ul style="list-style-type: none">opiskelija ei aloita opintojaanopiskelija aloittaa opinnot, mutta keskeyttää ne välittömästi | <p>9. luokan päätyttyä</p> <p>Elo-syyskuu</p> <p>Opintojen aloitusvaihe</p> | <p>Perusopetuksen opinto-ohjaajat huolehtivat ja välittävät tiedonsiirtolomakkeet 20.8. mennessä tarvittaessa toisen asteen oppilaitokseen sovitulle yhdyshenkilölle.</p> <p>Nivelvaihepalaveri (Porin yläkoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajat)</p> <p>Opiskelijoista, joista on huolta, käydään tarkempia yhteistyökeskusteluja asianomaisten, huoltajien sekä tarvittaessa perusopetuksen edustajien kanssa.</p> |

OHJAUSVASTUU

Yhteistyöllä ehkäistään koulupudokkuutta ja erityinen huomio kiinnitetään niihin opiskelijoihin, jotka ovat vaarassa keskeyttää toisen asteen opiskelun tai jäävät ilman opiskelupaikkaa.

| TOIMIJA | AJANKOHTA | TEHTÄVÄT |
|----------------------------|---|---|
| Perusopetus | → 30.6 asti | Peruskoulu vastaa oppilaan ohjauksesta siihen asti, kunnes oppilas vastaanottaa yhteishaussa opiskelupaikan. |
| Perusopetus ja toinen aste | 30.6 – 20.9. Elo-syyskuun vaihde | Yhteisen ohjausvastuun toteutumiseksi toisen asteen koulutuksen opinto-ohjaaja ilmoittaa heti tiedon saatuaan perusopetuksen opinto-ohjaajalle, mikäli opiskelupaikan vastaanottanut peruskoulun oppilas ei aloita opintojaan tai keskeyttää opinnot välittömästi. Näissä tilanteissa perusopetuksen opinto-ohjaaja selvittää yhteistyössä toisen asteen koulutuksen opinto-ohjaajan, opiskelijan, hänen huoltajiensa ja muiden tarvittavien yhteistyötahojen kanssa opiskelijan jatko-opintomahdollisuuksia. Elokuu-syyskuun vaihteessa toinen aste ja perusopetus tarkistavat ja varmistavat läsnä olevat opiskelijat. Päivitetyt opiskelijalistat toimitetaan peruskouluihin (ammattillinen koulutus). Opinto-ohjaajat yrittävät aktiivisesti löytää opiskelupaikan kaikille peruskoulun päättävälle oppilaille. |
| Toinen aste | 20.9. → | Toisen asteen koulutuksen ohjausvastuu alkaa syyskuun tilastointipäivästä alkaen. Jos opiskelija keskeyttää opinnot, keskeinen yhteistyötaho on etsivä nuorisotyö. |

PERUSOPETUKSEN AIKANA

Perusopetuksen aikana oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan riittävä tieto perusopetuksen jälkeen olevista koulutusmahdollisuuksista. Opinto-ohjauksen, koulutusesittelyjen, koulutuksiin tutustumisen avulla selvitetään eri koulutusvaihtoehtoja. Samalla siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle pyritään saamaan mahdollisimman joustavasti tapahtuvaksi.

| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|---|---|---|
| 8.-LUOKKALAISET | | |
| Koulutusesittelyt <ul style="list-style-type: none"> Ammattien ilta Lukio-ilta Peruskoulun vanhempainillat Tutustuminen toisen asteen ammatilliseen koulutukseen (vain Rauma) <ul style="list-style-type: none"> tutustumiskäynnit | Maalis-huhtikuu Huhti-toukokuu | Ammattien illassa kerrotaan ydinasioita ammatillisen koulutuksen eri vaihtoehtoista ja ammatillisen koulutuksen rakenteesta. Lukioillassa sisältönä ovat lukio-opinnot. Tutustumisajankohdat sovitaan opintoalojen tai lukion opinto-ohjaajien kanssa. Tutustujaryhmiä ohjaavat opinto-ohjaajat, tutorit ja alojen opettajat |
| OPPILASHUOLTO | | |
| Yksilökohtaisen oppilashuollon palvelut <ul style="list-style-type: none"> kuraattori-, psykologi- ja terveydenhoitajapalvelut 8.-luokkalaisten laajennettu terveystarkastus muut tarvittavat tutkimukset | | Monialainen yhteistyö Selvitetään tarvittaessa mahdolliset ammatinvalintaan vaikuttavat terveydelliset seikat. Terveystarkastus ja esteettömyys https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/hakijan-terveystila/ |
| 9.-LUOKKALAISET | | |
| Koulutusesittelyt <ul style="list-style-type: none"> koulutusesittelyt perusopetuksessa peruskoulujen vanhempainillat Ammattikoulutuksen ilta huoltajille ja oppilaille Lukioiden illat huoltajille ja oppilaille Ammattikoulutuksen alakohtaiset tilaisuudet Tutustuminen toisen asteen koulutukseen <ul style="list-style-type: none"> täsmätutustumiset opintoaloille tutustumiskäynnit | Loka-tammikuu Marras-helmikuu Loka-helmikuu | Vanhempainilloissa kerrotaan toisen asteen koulutuksen vaihtoehtoista sekä hakumenetelyyn liittyvistä asioista oppilaiden huoltajille. Tilaisuuksissa esitellään toisen asteen koulutusta sekä yhteishaun periaatteita. Alakohtaisissa tilaisuuksissa esitellään alakohtaista koulutustarjontaa. Oppilas pääsee tutustumaan häntä kiinnostavaan kahteen ammatilliseen opintoalaan tai lukiokoulutukseen. Tutustumispäivät ilmoitetaan peruskoulujen opinto-ohjaajille kevään aikana. Peruskoulun opinto-ohjaajat ilmoittavat tutustujat sovitusti etukäteen toisen asteen opinto-ohjaajalle. |
| Taitaja9 -kilpailu | Marras-joulukuu (valtakunnan finaali on seuraavan kevään Taitaja-finaaleissa) | Ammatillisen koulutuksen ja arvostuksen nostaminen kädentaitoja vaativien tehtävien muodossa. Lisätietoja www.taitaja.fi -sivuilta. |

HAKEUTUMINEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEEN

| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|---|-----------------------|---|
| HAKEUTUMINEN TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEEN | | |
| Yhteishakuun valmistautuminen • koehaku | Syyslukukauden aikana | Peruskoulun oppilas arvioi, mihin aikoo hakea yhteishaussa. Koehaun avulla saadaan suuntaa antavia tietoja hakeutumisesta ammatilliseen koulutukseen tai lukiokoulutukseen. |
| Yhteishaku | Helmi-maaliskuu | Oppilas hakee yhteishaussa lukioon tai ammatilliseen koulutukseen huomioiden tutkintokohtaiset terveydentilavaatimukset. |
| Harkintaan perustuva valinta | Helmi-maaliskuu | Oppilaitos voi ottaa opiskelijoita koulutuksiin harkinnan perusteella. Tällöin valinta tehdään valintapistemääristä riippumatta. Yhteen haku-kohteeseen voidaan ottaa tällä tavoin enintään 30 % hakijoista. Harkintaan perustuvan valinnan syitä ovat: oppimisvaikeudet, sosiaaliset syyt, koulutodistusten puuttuminen tai todistusten vertailuvaikeudet. |
| Harkintaan perustuvan valinnan haastattelut | Toukokuu | Osa hakijoista kutsutaan haastatteluun hakemusten liitteiden perusteella. |
| Kielikoe | Huhtikuu | Mikäli hakijan äidinkieli on muu kuin suomi, hänelle lähetetään kutsu kielikokeeseen. |
| Pääsy- ja soveltuvuuskokeet | Huhti-toukokuu | Pääsy- ja soveltuvuuskokeita järjestetään joillakin opintoaloilla. Näihin lähetetään erillinen kutsu. |
| Opiskelupaikasta ilmoittaminen ja opiskelupaikan vastaanottaminen | Kesäkuu | Oppilaat ottavat vastaan tai peruvat opiskelupaikan kirjallisesti. Perusopetuksen opinto-ohjaajat seuraavat oppilaidensa opiskelupaikkojen vahvistamista opintopolku.fi kautta ja ovat yhteydessä tarvittaessa oppilaisiin. |
| Lisähaku | Kesäkuu | Yhteishaussa vapaaksi jääneet opiskelupaikat ilmoitetaan lisähakuun www.opintopolku.fi . |
| Suora haku oppilaitokseen | Heinä-elokuu → | Lisähauun jälkeen vapaaksi jääneet opiskelupaikat haetaan suoraan oppilaitoksista. |

NIVELVAIHEESSA

Toisen asteen koulutuksen aikana


| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|--|--|---|
| OPISKELUHUOLTO | | |
| Kuraattori- ja psykologipalvelut | Koko lukuvuoden ajan | Opiskelijalla on oikeus yksilölliseen opiskeluhoollon palveluun. |
| Opiskeluterveydenhuolto • Terveystarkastus | Kaikille opiskelijoille ensimmäisen lukuvuoden vuoden aikana, ja tarvittaessa muuna ajankohtana | Terveydenhoitajan tekemä tarkastus, jonka perusteella opiskelija ohjataan tarvittaessa lääkärin vastaanotolle. |
| Monialainen asiantuntijaryhmä | Tarvittaessa kootaan monialainen asiantuntijaryhmä opiskelijan tueksi. | Kokoonpano on opiskelijakohtainen. |
| Keskeyttäneiden tuki ja seuranta | Koko lukuvuoden ajan | Keskeyttäneiden opiskelijoiden ilmoittaminen etsivälle nuorisotyölle. |
| VERKOSTOYHTEISTYÖ | | |
| Etsivä nuorisotyö • ilmoitukset keskeyttäneistä opiskelijoista ja ilman perusopetusta jääneistä oppilaisista | Nuori ei ole saanut opiskelupaikkaa perusopetuksen jälkeen tai nuoren opinnot ovat vaarassa keskeytyä. | Jos perusopetuksen päättänyt nuori, ei ole sijoittunut perusopetuksen jälkeisiin opintoihin luovutetaan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot hänen kotikuntansa etsivälle nuorisotyöntekijälle. |
| • ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. | Tuen tarpeessa oleva opiskelija on valmistumassa. | Tiedot luovutetaan myös silloin, jos alle 25-vuotias nuori keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa tai lukiokoulutuksessa. |
| Nuorten työpajat • työssäoppiminen • sopimuksellinen työpajajakso | Tilanteet, joissa opinnot ovat vaarassa keskeytyä tai ovat keskeytyneet | Opiskeluaikana tuen tarpeessa oleva nuori voi suorittaa suunnitellusti opintojaan työpajalla (ammatillinen koulutus). Opintojen suorittaminen työpajalla edellyttää työssäoppimissopimusta tai erillistä sopimusta oppilaitoksen ja työpajan välille, jossa näkyy jakson tavoitteet. |
| • Muu verkostotyö | Yksilöllisen tarpeen mukaan | Nuorten vastaanottoryhmä, Nuorisopsykiatria, ym. |

VALMISTUMISVAIHEESSA

| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|--|---|--|
| OHJAAMINEN TYÖELÄMÄÄN JA JATKO-OPINTOIHIN | | |
| <p>Lukiossa</p> <ul style="list-style-type: none"> lukio-opintoihin liittyvä ohjaus lukion jälkeisiin opintoihin ja ammatinvalintaan liittyvä ohjaus <p>Ammatillisessa koulutuksessa Uraohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> henkilökohtainen ohjaus Koulutuksesta työhön - valmennus <p>Työnhaku, työelämävalmennus ja jatko-opinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> työhallinnon infot yrittävien vierailut eri ammattijärjestöjen info | <p>Opiskelijälähtöisesti koko opintojen ajan</p> <p>Opiskelijälähtöisesti koko opintojen ajan</p> <p>Opintojen loppuvaiheessa</p> | <p>Opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja ja aineenopettajat toteuttavat "Koko koulu ohjaa" -periaatteella.</p> <p>Kaksi pakollista opinto-ohjauksen kurssia: OP1 Minä opiskelijana OP2 Jatko-opinnot ja työelämä</p> <p>Opinto-ohjaaja järjestää jatko-opintoihin liittyviä infotilaisuuksia ja tarvittaessa vierailukäyntejä oppilaitoksiin. Pakollinen työelämätaidot- osa-alue sisältää koulutuksesta työhön- kurssin.</p> <p>Yhteistyö TE-toimiston ja työelämäjärjestöjen kanssa. Koulutusmessukäynnit ja tutustumiset ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin, abi-infot, koulutusesittelyt oppilaitoksessa.</p> |
| Siirtyminen TE-toimiston asiakkaaksi, mikäli ei ole työpaikkaa tai jatko-opiskelupaikkaa | | |
| Opiskelijan tukeminen mahdollisen työttömyyden varalle | Opintojen loppuvaiheessa | Asiointitaitojen opettaminen Sähköinen ympäristö (työnhaku/tuet) ET-yhteistyö Ohjaus työpajalle. |

NIVELVAIHEEN KOULUTUSVAIHTOEHDOT

| PALVELU | AJOITUS | MUISTETTAVAA |
|--|---------------------------|---|
| NIVELVAIHEEN KOULUTUSVAIHTOEHDOT | | |
| Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus, VALMA | Touko-heinäkuu | Peruskoulun päättäneille nuorille, joilla ei ole tutkintoa tai opiskelupaikkaa ja jotka tarvitsevat ohjausta oikean alan mietinnässä. Myös aikuisille/ maahanmuuttajille, jotka tarvitsevat lisävalmiuksia hakeutuakseen ja suoriutuakseen ammatillisesta perustutkinnosta www.opintopolku.fi |
| Lisäopetus | Elo-toukokuu | Lisäopetusta voidaan toteuttaa perusopetusta antavan koulun tai muun oppilaitoksen yhteydessä yksilöllisesti tai erillisessä lisäopetusryhmässä. |
| LUVA, Lukioon valmistava koulutus | Touko-kesäkuu sekä elokuu | Haku opintopolku.fi |
| <ul style="list-style-type: none"> Porin aikuislukio Rauman lyseon lukio | | <ul style="list-style-type: none"> maahanmuuttajille vieraskielisille paluumuuttajille |
| LUVA10, Lukioon valmistava koulutus | Kesäkuu ja elokuu | Haku suoraan oppilaitokseen hakukaavake ja haastattelu peruskoulun päättötodistuksen korottaminen ja/tai täydentäminen joidenkin lukiokurssien suorittaminen kesto 1 lv (vähintään 25 kurssia) |
| <ul style="list-style-type: none"> Porin aikuislukio | | |



KUKAAN EI VOI TEHDÄ KAIKKEA,
MUTTA JOKAINEN VOI TEHDÄ JOTAKIN;
JA JOS JOKAINEN TEKEE JOTAKIN,
TULEE KAIKKI TEHDYKSI.